

70 let po Stalinově smrti: Jak západní propaganda přejmenovala sovětského diktátora z padoucha na hrdinu a zase zpět

 rt.com/russia/572334-stalins-ghost-70-years-later

5. března 2023, 12:11

DomovRusko a FSU

Gruzínský bolševik byl zobrazován jako masový vrah, vitální přítel a nebezpečný tyran, podle nálady dne.

Joseph Stalin zemřel 5. března 1953. Sovětský vůdce byl jedním z „velkých tří“ vítězů druhé světové války a jeho život, politická kariéra a dopady jeho politiky byly rozsáhle zkoumány ruskými a západními vědci. O 70 let později zůstává Gruzínek problematickou politickou postavou v Rusku a mnoha dalších bývalých sovětských státech a jeho odkaz je často středem prudkých debat. Na Západě je nyní odsouzení Stalinovy politiky absolutní, ale ne vždy tomu tak bylo.

Přečtěte si více

„Jeden z nejvyšších evropských pravicových extremistů“: Kdo stojí za neonacistou za ukrajinským útokem z tohoto týdne v ruské Brjanské oblasti?

Problém Stalinova dědictví

Desetiletí Stalinovy vlády nad největší zemí světa byla plná teroru, který vedl k milionům mrtvých. Po bolševické revoluci a občanské válce pokračoval sovětský boj o moc léta a přispěl k následné nestabilitě země. Po politické porážce Leona Trockého narozeného na Ukrajině v roce 1927 Stalin upevnil svou moc. Trockij chtěl světovou revoluci; zatímco Stalin zamýšlel vybudovat socialismus v jedné zemi. Zavedl kolektivizaci zemědělského sektoru, která zahrnovala represe kulaků (soukromých farmářů) a vedla k hladomoru a smrti milionů.

Vlna politických represí z let 1936-1938, známá také jako Velký teror, je jedním z nejvýznamnějších prvků Stalinova odkazu. Na Západě je toto období obvykle viděno prizmatem britského historika Roberta Conquesta, kterého ostatní – například americký historik J. Arch Getty – obviňovali z neustálé extrapolace počtu obětí a z opomíjení začátku čistek za Lenina. Tyto údaje jsou historiky neustále přezkoumávány, ale Západ se na toto období zaměřil více než na cokoli jiného. Faktem nicméně zůstává, že Stalinova politika byla extrémně tvrdá.

Je také odpovědný za způsobení nucených hladomorů na Ukrajině, v jižním Rusku a Kazachstánu, které zabily miliony lidí.

Způsob, jakým Stalin vedl válku proti nacistickému Německu, bude po jejím skončení také zdrojem kritiky. Vůdce nemilosrdně poslal na smrt miliony vojáků poté, co "není krok zpět!" vyhlášení s cílem rozbít Hitlerovu válečnou mašinerii.

Jeho přístup způsobil armádám Osy největší škody, ale za obrovskou cenu. Taková oběť života byla klatbou pro západní vůdce usilující o znovuzvolení i během války. Podle mnoha historiků, včetně Gila Merona, to byl hlavní faktor v tom, že spojenci neustále odkládali otevření druhé fronty v Evropě a která rozzuřila Stalina, jak dokládá jeho korespondence s Churchillem. Oběť, kterou Sověti přinesli, byla v podstatě ze západního pohledu jak vítaná, tak otřesná.

[Přečtěte si více](#)

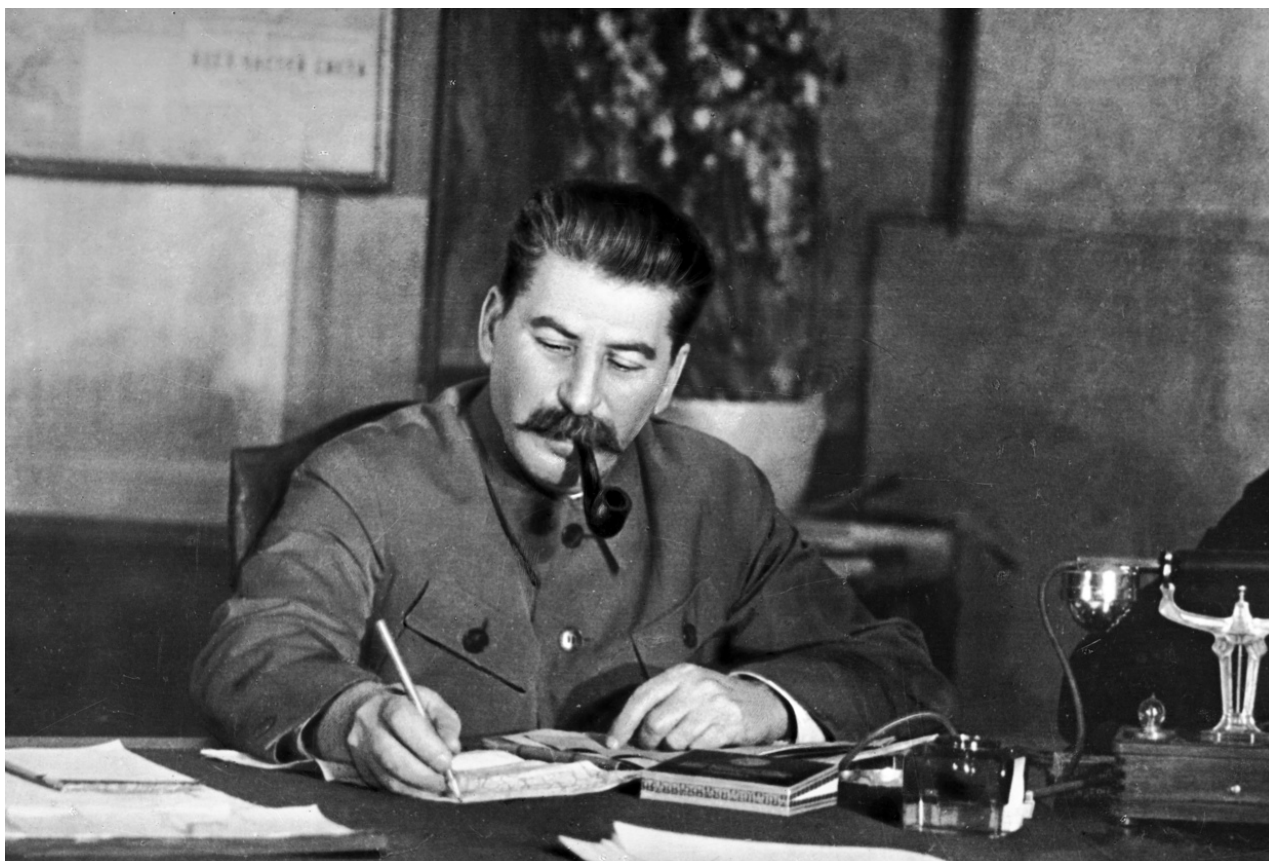
[Kdo je indický poradce pro národní bezpečnost a proč se Putin rozhodl setkat se s ním jeden na jednoho?](#)

V současné době je Stalin na Západě známý především svou brutalitou a jen málo akademiků a spisovatelů si během doby, kdy byl u moci, věnovalo čas, aby prozkoumalo člověka, éru a okolnosti. Historici jako J. Arch Getty a Matthew E. Lenoe jsou však v hodnocení role vůdce v událostech 30. a 40. let pragmatičtější. Stejně tak kniha Karla Schlögela „Moskva 1937“ poskytuje úplnější obraz Stalinova vedení Sovětského svazu. Tito badatelé podrobně popisují události čistek a politického útlaku, ale také si všímají bezprecedentní modernizace a technologického pokroku, k nimž v tomto období došlo v tandemu.

Když Stalin vyhrál svou politickou bitvu proti Trockému, země už byla zcela otřesena po nemilosrdném uchopení moci bolševiky, následné občanské válce a rudém teroru. Tato země nikdy nebyla průmyslovou velmocí a Stalin pochopil, že se blíží důležitá válka, v projevu k průmyslovým manažerům v roce 1931 situaci skvěle vysvětlil: „*Jsmepadesát nebo sto let pozadu za vyspělými zeměmi. Tuto vzdálenost musíme překonat za deset let. Buď to uděláme, nebo budeme rozdrceni.*“

Obecným pravidlem je, že historici pracují bez morální zaujatosti a politická osobnost je obvykle analyzována podle stavu země, kdy se dostal k moci, versus kdy odešel. Industrializace Sovětského svazu vedla ke katastrofálním obětem mezi obyvatelstvem, nicméně modernizovala zemi. Jak řekl Isaac Deutscher (ačkoli je tento citát často připisován Winstonu Churchillovi) „*Jádro Stalinova skutečného historického úspěchu spočívá ve skutečnosti, že našel Rusko, jak pracuje s dřevěným pluhem, a nechal ji vybavenou atomovými hromadami.*“

SOUBOR FOTOGRAFIE. Reprodukce fotografie Josifa Stalina, generálního tajemníka Ústředního výboru Všesvazové komunistické strany (bolševiků), v jeho kanceláři. © Sputnik

Stalinův obraz před a po válce

To, co dnes západní historici a novináři píšou o Stalinovi, je jedna věc, ale nemělo by se zapomínat, jak se tehdy na sovětského vůdce pohlíželo. Pro mnohé na Západě byla ruská revoluce a „diktatura proletariátu“ zářícím světlem na Východě, příslibem lepších dnů, skutečným zdrojem naděje. A po dlouhou dobu byl Stalin inkarnací tohoto světla. Odtud přezdívka „Otec národů“, kterou mu dala sovětská propaganda a komunisté po celém světě. Váha komunistických stran v zemích, jako je Francie nebo Itálie, ovládaná Komunistickou internacionálou (Kominternou), byla trumfem v ruce SSSR k šíření příznivého obrazu svého vůdce mezi západními obyvateli. Fascinace byla taková, že se evropští komunisté zdráhali zapojit se do odporu proti Hitlerovi, dokud Stalin nedal zelenou po začátku německé invaze do SSSR. Masy ale nebyly jediné, kdo byl fascinován Stalinem a tím, co vtělil.

Přečtěte si více

Fjodor Lukjanov: Čína konečně posiluje svou roli supervelmoci. To změní svět

Dílo geniálního německého nakladatele a komunistického aktivisty Willyho Münzenberga mělo svrchovaný vliv na intelektuály a básníky po celé Evropě. Hraje na prvotní fascinaci tímto novým ekonomickým modelem budovaným v SSSR, sledoval a/nebo vytvořil mnoho „užitečných idiotů“ (nebo „spolucestujících“). Někteří, jako André Gide nebo Arthur Koestler, byli rychle rozčarováni, ale nebyla to většina. S příchodem lidových front v Evropě a vřavou španělské občanské války si mnoho levicových intelektuálů po dlouhou dobu udrželo své postavení, přičemž se těšilo vynikající pověsti v elitních kruzích. Louis Aragon, Jean-Paul Sartre, Louis Althusser, korespondent New

York Times Walter Duranty, Pablo Neruda, Ernest Hemingway, André Malraux, Romain Rolland... poměrně hodně respektovaných hlasů. Díky své levicové citlivosti, antikoloniálnímu postoji, pacifismu či idealismu pěstovali pozitivní obraz Moskvy a následně i Stalina. Román Arthura Koestlera „Tma v poledne“, který zobrazuje politicko-psychologický proces čístek 30. let, mnoho z těchto intelektuálů nesledovalo. Jean-Paul Sarte například později přešel od stalinismu k maoismu.

Kromě toho lidé, jako například „Cambridgeská pětka“ nebo fyzik Klaus Fuchs, aktivně špehovali pro SSSR. A bylo to bojovat za věc, ne za peníze. Jejich přínos k posílení moci Moskvy a vytvoření prvních sovětských atomových zbraní nelze podceňovat. Na ještě jiné úrovni byli Franklin D. Roosevelt a Winston Churchill upřímně ohromeni sovětským vůdcem, s nímž si americký prezident zdvořile dopisoval. Průzkum Ifop provedený na konci druhé světové války ukázal, že většina francouzské populace věřila, že válku vyhrál Sovětský svaz, nikoli západní mocnosti. Stalinova popularita byla na vrcholu a byl pravděpodobně nejmocnějším mužem na světě.

SOUBOR FOTOGRAFIE. Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt a Joseph Stalin na konferenci v Jaltě, únor 1945. © Hulton Archive/Getty Images

V roce 1956 Nikita Chruščov – který sám sehrál důležitou roli v politickém útlaku velkého teroru – učinil krok, který měl nakonec obrovský vliv na Stalinův obraz. Během 20. sjezdu strany, aby upevnil svou vlastní moc, nový vůdce SSSR odsoudil zločiny svého bývalého šéfa a kult osobnosti, který si užíval během své vlády. Jeho projev byl šokem pro komunisty v Evropě, kteří byli nyní rozděleni více než kdy jindy, ale liberálové se mohli jen radovat. Dvě hlavní aktiva SSSR v západní Evropě byla následně roztržena. Italská komunistická strana usilovala o vnitropolitickou integraci, zatímco francouzská komunistická strana byla paralyzována. Kongres vyvolal počátek krize důvěry ohledně Sovětského svazu. Způsobem,

[Přečtěte si více](#)

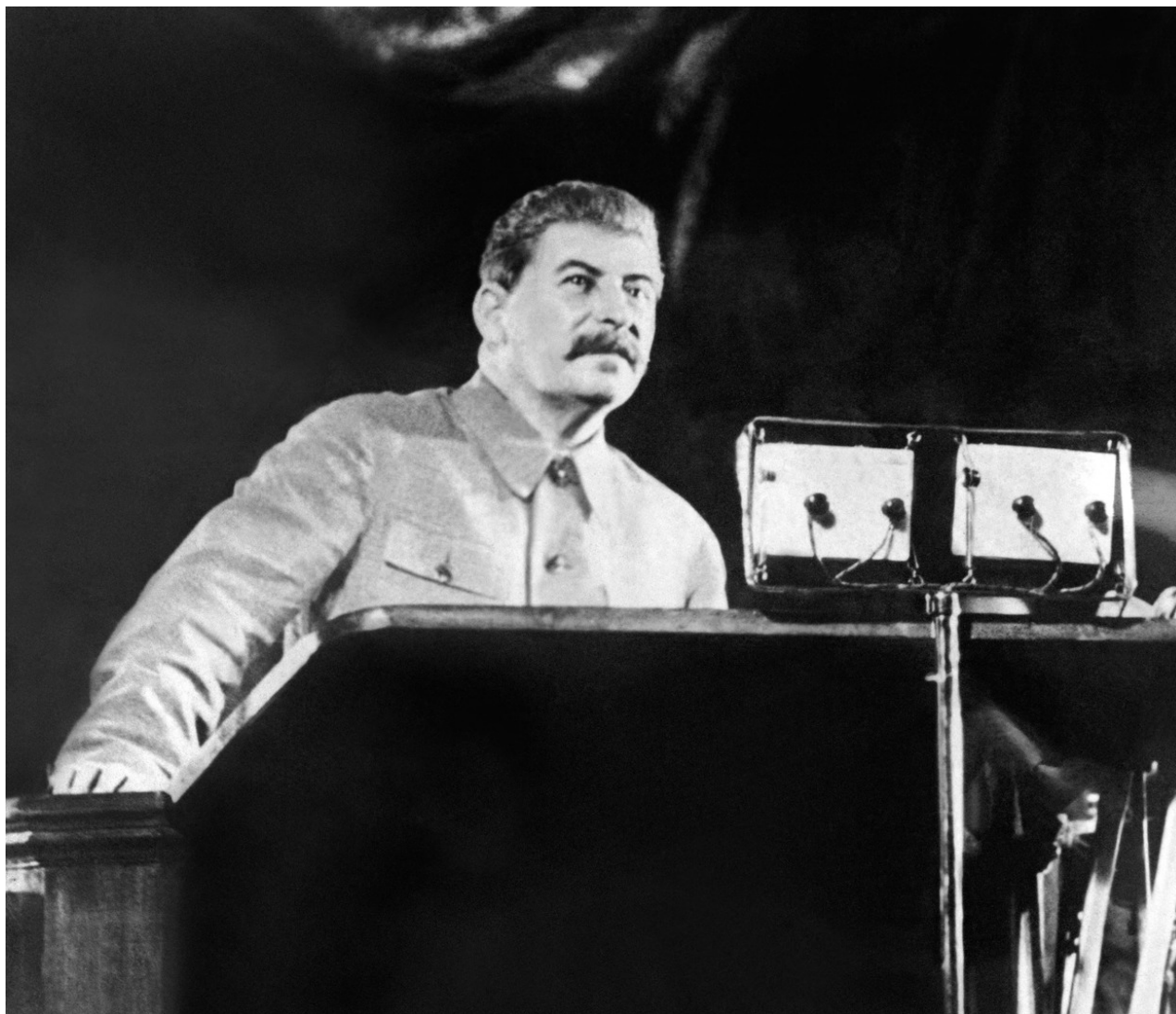
Čínský mírový plán: Dokáže Peking najít způsob, jak ukončit rusko-ukrajinský konflikt, navzdory otevřenému nepřátelství ze strany USA a NATO?

Stalinova reputace se bude nadále zhoršovat, jak disidenti vydávali knihy na Západě, a jeho bývalí západní intelektuální obdivovatelé byli odsuzováni za svou slepotu. Navíc je pravda, že Stalin vyhrál politické vítězství nad Trockým, ale to druhé lépe posoudí historie. Trockij je nyní považován spíše za intelektuála a oběť, bez ohledu na zvěrstva, kterých se dopustil, když byl u moci – zejména ve své ukrajinské vlasti – a jeho myšlenky nezmizely. Irving Kristol, „kmostr neokonzervatismu“ v USA, byl bývalý trockista a politické názory architektů a zastánců globalizovaného finančního kapitalismu se prolínají s Trockého internacionalistickými názory. Kdežto Stalin se se zánikem komunistických stran jako nástrojů propagandy a pádem Sovětského svazu prostě stal dalším strašákem.

Stalin a západní rétorika vůči ruským vůdcům

Ivan Hrozný byl po mnoho staletí považován za monstrum kvůli své bezohlednosti ve vnitřní politice, ale také kvůli tomu, jak dobyl rozsáhlá území a stal se hrozbou pro vlastní imperialismus Západu. Skutečnost, že byl velmi významným reformátorem, je jaksí ignorována. Petr Veliký nebyl o nic měkčí, ale naopak je považován za zajímavou osobnost především proto, že otevřel „okno do Evropy“ a začlenil západní prvky do ruské civilizace. Pokud jde o Stalina a Trockého, západní názory upřednostňují internacionalisty. Gorbačov a Jelcin se svým přáním přizpůsobit se západním standardům jsou rovněž považováni za „dobré“ ruské vůdce. V současné době se západní pozice posunula opačným směrem, když je u moci Vladimir Putin, který ve svém mnichovském projevu v roce 2007 prohlásil,

FILE PHOTO. Josef Stalin, 1937, Moscow, Russia. © AFP PHOTO

Gruzínek je možná jediný, kdo dokázal být předmětem chvály i nenávisti ze Západu. Stalin se během války stal problémem pro liberálně demokratickou propagandu. Stejně jako sovětská agitka musela ospravedlňovat své náhlé spojení s kapitalistickými zeměmi, musela anglosaská média vysvětlovat, proč byl Stalin skvělý státník a dobrý spojenec. Na osobní žádost amerického prezidenta byly vyrobeny prosovětské filmy a za účelem ospravedlnění čistek vznikl celovečerní film „Mise do Moskvy“. Stalin byl dvakrát během tří let jmenován časopisem Time „Osobou roku“ a dokonce bylo odloženo vydání „Farmy zvířat“ George Orwella. Kolem něj byla aktivně živena pozitivně zaujatá kampaň.

[Přečtěte si více](#)

Zelenskyj a jeho kumpáni se snaží zakrýt velký korupční skandál na Ukrajině – jakou roli hrají USA?

Teprve postupně, během studené války, se vyprávění měnilo. Bylo však velmi těžké hodit Stalina do stejného koše jako Hitlera, protože válka stála SSSR smrt zhruba 27 milionů lidí a dala mu místo u stolu vítězů. Tradičně jsou vítězi ti, kdo píší a přepisují dějiny, ale o 70 let později si Západ více věří ve svou schopnost přepsat příběh 20. století. A Stalin je nyní častěji prezentován jako Hitlerův komplic, který mu pomohl organizovat chaos a teror v Evropě.

Něco, co je zjevně nesmysl.

Tento zdánlivě nekoherentní postoj lze lépe vysvětlit, když se podíváme na mocenské struktury v liberálních demokraciích. Od počátku 20. století si Západ vytvořil systém, ve kterém nejsou žádoucí silné inkarnace moci. Podle amerického filozofa Sheldona Wolina už v roce 1900 USA žily v „obrácené totalitě“, tedy v systému, kde korporace a lobbisté vládnu, zatímco vláda jedná jako sluha. Edward Bernays ve své slavné knize „Propaganda“ z roku 1928 vysvětlil: „Vědomá a inteligentní manipulace s organizovanými zvyky a názory mas je důležitým prvkem demokratické společnosti. Ti, kdo manipulují tímto neviditelným mechanismem společnosti, tvoří neviditelnou vládu, která je skutečnou vládnoucí silou naší země.“

Pokud jsou Bernaysovy závěry správné, znamená to, že západní systém nepotřebuje státníky a politické reformátory s vizí pro konkrétní národy, ale administrátory a manažery s krátkými mandáty. Šestnáctileté funkční období Angely Merkelové je v současných liberálních demokraciích významnou výjimkou. Merkelová však pracuje jako součást Evropské unie s jejími sofistikovanými institucemi a těžkou byrokracií. To může vysvětlovat, proč délka jejího působení v úřadu nebyla nikdy

kritizována, zatímco Západ často vyjadřuje své znepokojení vůči mužům, jako je Putin nebo Si Ťin-pching, zůstávající ve funkci po dlouhou dobu.

Jak však ukázaly různé krize, liberální demokracie dočasně objímají „siláky“, když se to hodí do politického programu. Pierre Conesa, francouzský specialista na geostrategii, je autorem knih „Vytvoření nepřítele“ a „Hollywar: Hollywood, zbraň masové propagandy“. Vysvětluje, jak se západní messaging uchyluje k vrtkavému kinematografickému procesu démonizace svého nepřítele a prezentování jeho strany jako hrdinské. Stalin tomuto vzorci odpovídá, protože je jediným mužem v Kremlu, se kterým se kdy zacházelo jako s nebezpečným mužem, pak jako s hrdinou a nakonec přejmenován na inkarnaci zla.

*Matthieu **Buge**, který o Rusku pracoval pro časopis l'Histoire, ruský filmový časopis Séance a jako sloupkař pro Le Courrier de Russie. Je autorem knihy Le Cauchemar russe („Ruská noční můra“).*

Vlastnosti

Tento příběh můžete sdílet na sociálních sítích:

Sledujte dál RT

